



ریاست جمهوری

سازمان برنامه و بودجه کشور

مرکز آمار ایران

«دستورالعمل پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران»

ویرایش دوم

«دستورالعمل پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران»

با هدف بهبود کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری ایران و به استناد برنامه ملی توسعه آمار کشور، «دستورالعمل پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران» که به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر ارائه می‌شود. این نسخه، بر اساس تجربیات و آسیب‌شناسی انجام شده از اجرای نسخه اول این دستورالعمل در سال سوم برنامه تدوین شده است.

ماده ۱- در این دستورالعمل اصطلاحات و عبارات در معانی مشروح زیر به کار رفته است:

- **چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری ایران:** نظامی جامع و منسجم برای مدیریت کیفیت آمارها است. این چارچوب که به اختصار «چارچوب کیفیت» نامیده می‌شود، دارای ساختاری سلسله مراتبی چهار سطحی است. بالاترین سطح این ساختار، دارای چهار حوزه کیفیت با عناوین «مدیریت نظام آماری»، «مدیریت محیط سازمانی»، «مدیریت فرآیندهای آماری» و «مدیریت بروندهای آماری» است. ذیل این سطوح، اصل‌های کیفیت قرار دارند که شامل ۱۹ اصل است. این اصل‌ها با توجه به موضوع، بین حوزه‌های چهارگانه، توزیع شده‌اند. در زیرمجموعه‌ی هر اصل، تعدادی «الزام» برای تضمین کیفیت آن اصل، قرار می‌گیرد. این الزام‌ها سطح سوم ساختار چارچوب کیفیت را تشکیل می‌دهند. سطح چهارم که پایین‌ترین و آخرین سطح سلسله مراتبی چارچوب کیفیت است، شامل اجزایی است که بر اساس آن‌ها، اصل‌ها و الزامات چارچوب، پیاده‌سازی می‌شوند.
- **استقرار و پیاده‌سازی چارچوب کیفیت:** استقرار به معنای پذیرش چارچوب کیفیت به‌عنوان مبنای ارتقای کیفیت آمارهای رسمی و فراهم کردن مقدمات پیاده‌سازی آن است. پیاده‌سازی به معنای رعایت الزامات مورد نظر چارچوب کیفیت بر اساس اجزای آن‌ها و انجام ارزیابی‌های دوره‌ای مناسب، تعریف و اجرای بهبودهای لازم برای ارتقای کیفیت آمارهای رسمی است.
- **نشان کیفیت آمارهای رسمی ایران:** نشان‌دهنده استقرار و میزان پیاده‌سازی چارچوب کیفیت در دستگاه اجرایی است. نشان کیفیت به آن دسته از عناوین مندرج در «فهرست آمارهای رسمی ایران» داده می‌شود که پس از ارزیابی کیفیت، شایسته دریافت این نشان تشخیص داده شوند.
- **آمار رسمی:** آماری که در نظام ملی آمار تولید و اطلاع‌رسانی می‌شود و عنوان آن در «فهرست آمارهای رسمی ایران» قرار گرفته است.
- **فهرست آمارهای رسمی ایران:** فهرستی است حاوی عناوین و مشخصات شناسنامه‌ای آمارهای رسمی ایران که به منظور سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی عمومی کشور توسط مرکز آمار ایران با همکاری دستگاه‌ها و نهادهای ذیربط، تهیه و بازنگری می‌شود و به تصویب شورای عالی آمار می‌رسد.

• **نظام ملی آمار ایران:** نظامی است متشکل از دستگاه‌ها و نهادهای ذیربط که حسب قوانین مربوطه وظیفه تولید، اطلاع‌رسانی و توسعه آمارهای رسمی کشور را با رعایت احکام این دستورالعمل و اصول بنیادین آمارهای رسمی بر عهده دارد.

ماده ۲- دامنه کاربرد این دستورالعمل، آخرین فهرست آمارهای رسمی نظام آماری ایران مصوب کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار است.

ماده ۳- ارکان دخیل در فرآیند اعطای نشان کیفیت عبارتند از:

- کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار که به اختصار «کمیسیون تخصصی» نامیده می‌شود،
- کمیته فنی کیفیت آمارهای رسمی که به اختصار «کمیته فنی» نامیده می‌شود،
- دبیرخانه کیفیت آمارهای رسمی که به اختصار «دبیرخانه کیفیت» نامیده می‌شود.

ماده ۴- اعضای کمیسیون تخصصی:

اعضای کمیسیون تخصصی بر اساس مصوبه جلسه ۱۳۷۹/۱۲/۲۲ و اصلاحیه مصوبه جلسه ۱۳۸۱/۰۸/۰۴ شورای عالی آمار در زمینه نظام آماری کشور تعیین می‌شوند.

تبصره: در جلسات کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار که مرتبط با موضوعات کیفیت آمارهای رسمی است، نماینده سازمان ملی استاندارد ایران با حق رأی در جلسه حضور خواهند داشت.

ماده ۵- شرح وظایف کمیسیون تخصصی در حوزه مدیریت کیفیت آمارهای رسمی

- با توجه به فعالیت جدید محول شده، وظایف زیر در راستای این دستورالعمل به وظایف کمیسیون تخصصی اضافه می‌شود.
- سیاست‌گذاری در زمینه شیوه ارزیابی و بهبود کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری
 - بررسی و تصویب آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، برنامه‌ها، طرح‌ها و پیشنهادهای ارائه شده از سوی دبیرخانه کیفیت جهت پیاده‌سازی چارچوب کیفیت در نظام آماری
 - بررسی و تصویب اصلاحات «دستورالعمل کیفیت آمارهای رسمی ایران» و دستورالعمل‌های اجرایی مرتبط با آن
 - تصویب شرایط و ضوابط صدور و تمدید نشان کیفیت آمارهای رسمی ایران
 - بررسی گزارش‌های کمیته فنی در زمینه نشان کیفیت و تصویب نشان
 - استماع گزارش عملکرد سالانه دبیرخانه کیفیت از گواهی‌نامه‌های اعطا شده، بررسی اثربخشی فرآیند کار و اتخاذ سیاست‌های لازم

ماده ۶- ترکیب اعضای کمیته فنی:

- مدیر دفتر استانداردها، نظارت و ارزیابی طرح‌های آماری مرکز آمار ایران (رئیس)
- رئیس گروه ارزیابی کیفیت آمارهای رسمی ایران (دبیر)
- پنج نفر از کارشناسان کمیته‌های آمار بخشی عضو کمیسیون تخصصی با نظر اعضای کمیسیون

- سه نفر از کارشناسان کمیته‌های آمار بخشی داوطلب غیر عضو کمیسیون تخصصی با تصویب کمیسیون تخصصی
- دو نفر از کارشناسان مرکز آمار ایران با معرفی رئیس کمیته فنی
- یک نفر نماینده سازمان ملی استاندارد ایران با معرفی رئیس سازمان ملی استاندارد ایران

تبصره ۱- عضویت کمیته‌های آمار بخشی منتخب کمیسیون تخصصی در کمیته فنی، به مدت ۴ سال است. پس از اتمام مدت زمان عضویت، فرآیند انتخاب مجدد کمیته‌ها، بر اساس ماده ۶ انجام می‌شود.

تبصره ۲- کمیته‌های آمار بخشی منتخب موظفانند حداکثر ۱۰ روز پس از انتخاب، نماینده خود را برای عضویت در کمیته فنی به دبیرخانه کیفیت معرفی نمایند. اعضای کمیته فنی با حکم دبیر شورای عالی آمار منصوب می‌شوند.

تبصره ۳- اعضای کمیته فنی باید شخصاً در جلسات کمیته شرکت و از اعزام فرد جانشین، خودداری کنند.

تبصره ۴- اعضای کمیته فنی موظفانند عدم حضور خود را در جلسات کمیته، پیش از برگزاری جلسه به اطلاع دبیر کمیته برسانند.

تبصره ۵- جلسات کمیته فنی با حضور دو سوم اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با رأی اکثریت اعضای حاضر به تصویب می‌رسد.

تبصره ۶- هر یک از اعضای کمیته فنی می‌توانند، حسب مورد از وجود حداکثر دو کارشناس مطلع و صاحب‌نظر به‌عنوان مشاور بدون حق رأی در جلسات کمیته فنی استفاده کنند. حضور کارشناس/کارشناسان در جلسه‌ها باید با اطلاع و تأیید رئیس کمیته فنی باشد.

ماده ۷- شرح وظایف کمیته فنی:

- تهیه و تنظیم آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مورد نیاز برای استقرار و پیاده‌سازی چارچوب کیفیت در نظام آماری با مشارکت دبیرخانه کیفیت
- ارائه برنامه‌ها، طرح‌ها و پیشنهادهای دبیرخانه کیفیت جهت ارائه به کمیسیون تخصصی برای رفع مشکلات اجرایی در زمینه ارتقاء کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری
- تعیین شرایط و ضوابط صدور و تمدید نشان کیفیت آمارهای رسمی ایران
- ارزیابی و بررسی مستندات دستگاه‌های متقاضی نشان کیفیت و تهیه گزارش جهت ارائه به کمیسیون تخصصی
- تعامل و ارتباط با کارشناسان یا نمایندگان دستگاه‌های اجرایی متقاضی نشان کیفیت
- تهیه گزارش آسیب‌شناسی از اجرای دستورالعمل کیفیت
- آموزش و هدایت دستگاه‌های اجرایی در مسیر دریافت نشان کیفیت
- بازنگری دستورالعمل کیفیت و دستورالعمل‌های اجرای آن و ارائه پیشنهاد بهبود در فرآیند اعطای نشان کیفیت

- بازنگری چارچوب کیفیت بر اساس بازخورد حاصل از ارزیابی‌های صورت گرفته طی فرآیند پیاده‌سازی چارچوب کیفیت و نظرات دستگاه‌های اجرایی

ماده ۸- وظیفه دبیرخانه کیفیت را گروه مدیریت کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران برعهده دارد.

ماده ۹- شرح وظایف دبیرخانه کیفیت:

- هماهنگی فعالیت‌های دستگاه‌های تولید کننده آمار رسمی در زمینه کیفیت آمارها
- انجام هماهنگی‌های لازم برای برگزاری جلسه‌های کمیته فنی
- تنظیم و بررسی آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، برنامه‌ها، طرح‌ها و پیشنهادهای مشارکت کمیته فنی و ارائه آن‌ها به کمیسیون تخصصی
- بررسی اولیه مدارک دریافتی از دبیرخانه کمیته‌های آمار بخشی در ارتباط با درخواست نشان کیفیت و ارائه به کمیته فنی
- ارائه گزارش کمیته فنی در زمینه نتیجه بررسی درخواست دستگاه‌های متقاضی نشان کیفیت به کمیسیون تخصصی
- تهیه گزارش سالانه از وضعیت دریافت نشان کیفیت برای فهرست آمارهای رسمی و ارائه به کمیسیون تخصصی
- نظارت بر اجرای مصوبه‌های کمیسیون تخصصی و شورای عالی آمار در حوزه کیفیت آمارهای رسمی
- مستندسازی و بایگانی مصوبه‌ها، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌های اجرایی، صورت‌جلسات، گزارش‌ها و سایر اسناد مرتبط

ماده ۱۰- انواع نشان کیفیت آمارهای رسمی در نظام آماری ایران بر اساس نحوه استقرار و پیاده‌سازی چارچوب کیفیت صادر می‌شود که شامل موارد ذیل است:

- تقدیرنامه اهتمام به پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی
- گواهی‌نامه تعهد به کیفیت
- گواهی‌نامه تضمین کیفیت

ماده ۱۱- «تقدیرنامه اهتمام به پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی» بر اساس شرایط و ضوابط اعلام شده در «دستورالعمل صدور تقدیرنامه اهتمام به پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران» صادر می‌شود.

تبصره ۱- تقدیرنامه پس از بررسی مستندات دستگاه اجرایی با تأیید کمیته فنی و تصویب ۳ چهارم اعضای حاضر در جلسه کمیسیون تخصصی برای مدیر واحد متولی تولید آمار با امضای رئیس کمیسیون تخصصی صادر می‌شود.

تبصره ۲- «دستورالعمل صدور تقدیرنامه اهتمام به پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی ایران» توسط کمیته فنی بازنگری و پس از تصویب کمیسیون تخصصی، توسط دبیر شورای عالی آمار اطلاع‌رسانی می‌شود.

تبصره ۳- تمام دستگاه‌های اجرایی متولی آمارهای رسمی موظف هستند حداکثر تا شش ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل یا تصویب فهرست سالانه آمارهای رسمی، شرایط و ضوابط دریافت «تقدیرنامه اهتمام به پیاده‌سازی چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی» را برای تمامی آمارهای رسمی خود به طور کامل رعایت نمایند.

ماده ۱۲- شرایط، ضوابط مورد نیاز و فرایند صدور نشان «گواهی‌نامه تعهد به کیفیت» حداکثر ظرف مدت دو سال پس از تصویب این دستورالعمل، توسط کمیته فنی تهیه و توسط شورای عالی آمار تصویب و ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۳- شرایط، ضوابط مورد نیاز و فرایند صدور نشان «گواهی‌نامه تضمین کیفیت» حداکثر ظرف مدت چهار سال پس از تصویب این دستورالعمل، توسط کمیته فنی تهیه و توسط شورای عالی آمار تصویب و ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۴- استفاده از خدمات کمیته‌های آمار بخشی و شرکت‌های آماری دارای رتبه ۱ و ۲ در حوزه تخصصی مورد نظر برای ارزیابی و بررسی مستندات دستگاه‌های متقاضی نشان کیفیت، مجاز است.

ماده ۱۵- اعتبارات لازم برای اجرای فرایند ارزیابی و اعطای نشان کیفیت، در ردیف اعتبارات مرکز آمار ایران لحاظ می‌شود.

ماده ۱۶- این دستورالعمل بر حسب ضرورت با همکاری اعضای کمیسیون تخصصی و تصویب شورای عالی آمار، بازنگری خواهد شد.

ماده ۱۷- این دستورالعمل در ۱۷ ماده و ۱۰ تبصره در جلسه شماره ۱۲۲ کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۱۰ به تصویب این کمیسیون رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا است.